

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗЬКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Зема Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

ції змісту веб-сторінок виходить за межі суто процесуальних питань. Авторські права порушуються не самим існуванням веб-сторінки як комплексного об'єкта, а фактом розміщення у мережі Інтернет конкретного твору (або кількох творів) у цифровій формі. Такі твори можуть бути не лише частиною змісту веб-сторінки, а й з'являтися, наприклад, у вигляді веб-банерів або таргетованої реклами.

Для кваліфікації дій особи як порушення авторського права, а також для визначення належного відповідача необхідно встановити, на якому сервері розміщено відповідний твір та звідки здійснюється його поширення чи публічне повідомлення. На жаль, це завдання досі не знайшло адекватного вирішення в Україні, як на рівні законодавчого регулювання, так і в правозастосовній практиці.

Список використаних джерел:

5. Іванов В. Правове регулювання Інтернет. *Деякі аспекти СВиП*. № 3. 2002. С.21-27.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
7. Зеров К. О. Фіксація змісту веб-сторінки в мережі Інтернет як елемент здійснення права на захист авторських прав. *Адвокат*. 2015. № 2. С. 17-22.

Ключові слова: мультимедійні твори, Інтернет, авторське право.

Keywords: multimedia works, Internet, copyright.

Здирко Єлизавета Михайлівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри інтелектуальної власності та патентної юстиції*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ

Сьогодні світ стоїть на порозі технологічної революції, котра називається “Штучний інтелект” (надалі за текстом – ШІ). Важко уявити, що ШІ оточує нас останні 30 років: зчитує поштові індекси, обробляє чеки в банку, рекомендує у соціальних мережах індивідуальний контент для користувача.

Науковців завжди цікавив процес упорядкування безлічі символів та математичного обґрунтування пізнання комп'ютером світу, що вивело людство на стежку небаченого технологічного прогресу. Саме створення нового, надрозумного ШІ, стало відправною точкою у зміні підходу до різних сфер життя: медицини, освіти, правосуддя та захисту інтелектуальної власності. У цьому році компанія OpenAI представила оновлену версію ШІ “Chat Gpt 4”, з англ.

“Generative Pre-trained Transformer”, що перекладається, як “Генеративний попередньо тренований трансформер”. Дана програма вміє не лише читати, писати, а й тренуватися на різноманітних тестах. За даними компанії OpenAI, їхній ШІ зміг після року тренувань з різними науковими джерелами скласти іспит підвищеної складності з біології, не просто обираючи відповіді, а й обґрунтовуючи свій вибір.

Європейським Парламентом 13 червня 2024 року підписано Регламент про регулювання штучного інтелекту в Європейському Союзі (надалі за текстом – “Регламент”). У статті 3(1) Регламенту досить детально висвітлено визначення поняттю «Система штучного інтелекту».

Зокрема, визначення дає зрозуміти, що це заснована на технічних засобах система (machine-based system), що функціонує з різними рівнями автономності та котра може демонструвати адаптивність після розгортання, а також така, що може робити висновки для явних або неявних цілей на основі вхідних даних, які вона отримує, генеруючи результати: прогнози, контент, рекомендації або рішення, що можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище. Таким чином, ШІ – це програмне забезпечення (програма), що здатне навчатися, створюючи нові зв’язки у своїй системі, а також пояснювати певні явища, які вдалося дослідити під час обробки інформації [3].

Варто зауважити, що розробникам ШІ не відомо, за якими алгоритмами навчається ШІ: вчені більше не кодують щоденно те, як має вчитися програма, вони дають інформацію, яку необхідно ШІ вивчити, щоб дійти до певної мети. Даний факт викликає не лише захоплення, але й сумніви з етичних та юридичних міркувань, адже згенеровані ШІ результати запитів все ще можуть бути оманливими: містити дискримінацію або порушувати авторські права на твори. Наразі, безліч інформації розміщується в мережі Інтернет, в якій безупинно навчається ШІ. Враховуючи епізодичне переважання даними, штучному інтелекту складно розпізнати, чи захищений твір авторським правом.

Не дивлячись на недосконалість ШІ, за його допомоги митці бачать нові способи бачення світу, використовуючи різні програми для створення нових творів мистецтва. В Україні набирає обертів використання суспільством ШІ у повсякденному житті. Попри це, правове регулювання використання ШІ в Україні недосконале, адже залишається дискусійною тема щодо суб’єкта, кому належать авторські права на твір, що згенеровані комп’ютерною програмою.

Статтею 1 Закону України “Про авторське право та суміжні права”, автором твору є виключно фізична особа, яка своєю творчою діяльністю створила твір [1]. Разом з цим, власником майнових прав на твір може бути як фізична, так і юридична особа. Разом з цим, варто звернути увагу на статтю 33 вищезазначеного Закону, яка регламентує право особливого роду (*suī generis*) на неоригінальні об’єкти, згенеровані комп’ютерною програмою. Закон визначає, що неоригінальний об’єкт, згенерований комп’ютерною програмою – це “об’єкт, що відрізняється від існуючих подібних об’єктів та утворений в результаті функціонування

комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта" [1]. Однак, дана норма не точно розкриває рівень творчого внеску людини та впливу комп'ютерної програми на результат їхньої "спільної роботи", тож можемо уявити, що з одним і тим самим запитом може звертатися необмежена кількість користувачів, отримуючи досить схожі результати. При цьому, розробник та власник III Chat Gpt, компанія OpenAI, підтверджує, що відповідальність за результати творчої діяльності комп'ютерної програми та людини безпосередньо належить користувачу-фізичній особі. До прикладу, у документі під назвою "Умови використання програми", в розділі "Контент" розробник покладає на користувача відповідальність за порушення авторського права на ті "вхідні дані", які користувач завантажує до програми. Також, згідно "Умов використання" розробник Chat Gpt передає користувачеві усі майнові та інші права, у тому числі право власності на результат, згенерований III [2].

Таким чином, в розумінні внутрішніх політик розробника III (а саме, компанії OpenAI), саме фізична особа, яка скористалася штучним інтелектом, буде кінцевим володільцем результату творчої діяльності, згенерованої комп'ютерною програмою. При цьому, документи містять застереження стосовно подібності результатів творчої діяльності III та фізичної особи: створені за допомогою III зображення чи інші результати, можуть бути не унікальними, адже інші фізичні особи можуть отримувати подібні результати в процесі використання такої комп'ютерної програми [2].

Серед вітчизняних вчених є різні точки зору щодо тимчасового вирішення проблематики врегулювання творчої діяльності людини за допомогою III. Зокрема, Токарева В. О., зазначає: "Визнаючи динамічний розвиток технологій та потребу задоволення економічних потреб зацікавлених осіб у комерціалізації результатів генерованих штучним інтелектом, у разі відсутності законодавчого регулювання, уявляється можливим договірне врегулювання відносин стосовно створюваних об'єктів штучним інтелектом, коли сторони визначають правовий статус таких об'єктів" [4].

Важко не погодитися з точкою зору Якубівського І. Є., який зазначає, що право особливо роду повинно виникати лише у разі правомірного використання комп'ютерної програми: "Для виникнення в певної особи статусу суб'єкта права особливо роду на конкретний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, має бути наявним зв'язок між даною особою та процесом генерування комп'ютерною програмою саме цього об'єкта. Такий зв'язок не може полягати в участі цієї особи безпосередньо в самому процесі генерування об'єкта. Але така особа, використовуючи комп'ютерну програму, може вчиняти свого роду підготовчі дії, які створюють передумови для самого процесу генерування комп'ютерною програмою" [5].

Отже, національне законодавство визнає автором твору виключно людину з її власним творчим потенціалом, залишаючи її також суб'єктом права особливо роду на неоригінальні об'єкти, за умови належного дотримання ліцензійних

умов та внутрішніх політик користування програмами ШІ. Варто зазначити, що дана норма хоч і робить прорив у сфері регулювання результатів творчої діяльності ШІ та людини, однак так і не розкриває точно рівень залученості та творчого внеску людини у такий неоригінальний об'єкт. Першочергово необхідно внести доповнення до ст. 33 Закону України “Про авторське право і суміжні права”, які міститимуть визначення рівня залученості фізичної особи до результатів творчої діяльності, створених за допомогою програмного забезпечення. Принагідно зазначимо, що Закон України “Про авторське право і суміжні права”, потребує доповнення у ст. 1, шляхом включення інформації про ШІ, надання йому офіційного визначення, адже Концепція Державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року, затверджена Кабінетом Міністрів України від 13.04.2024, хоч і є документом, що визначає розвиток у сфері ШІ, однак, не може розглядатися, як нормативно-правовий акт, що регулює суспільні відносини у галузі захисту права інтелектуальної власності та ШІ, зокрема.

Список використаних джерел:

1. Про авторське право і суміжні права : від 01.12.2022 № 2811-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
2. OpenAI. Terms of Use. *Terms of Use*. 24.12.2024. URL: <https://openai.com/policies/terms-of-use/> (дата звернення: 16.04.2025).
3. Artificial Intelligence Act : European Parliament and of the Council від 13.06.2024, № 2024/1689. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1689> (дата звернення: 16.04.2025).
4. Токарева В. О. Щодо окремих питань творчості штучного інтелект. *Цивілістичні проблеми інформаційної безпеки в умовах COVID-19* : матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 21 черв. 2021 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитонова, д.ю.н., проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2021. С. 24-27.
5. Якубівський І. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Т. 1, вип. 82 : Серія ПРАВО. Частина 1. С. 355–361. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.56>.

Ключові слова: штучний інтелект, генеративний попередньо тренований трансформер, авторське право.

Keywords: artificial intelligence, generative pre-trained transformer, copyright.